

La det swinge, la det rock n roll

Helgen som var ble vårens vakreste eventyr arrangert, Holmenkollstafetten. Ivrige tilskuere over hele Europa kunne også få med seg et av vårens mindre vakre eventyr, [Eurovision Song Contest](#) eller [Melodi Grand Prix](#) som vi kaller det. Jeg er nok en av få sjakkspillere som har vært til stede på den norske grand prix-finalen i Oslo Spektrum, hvor jeg heiet på Don Kenneth fra Enebakk. Selv om vi stilte mannssterke opp og jeg tok på min fineste, åletrange, rosa skjorte (som senere ble ødelagt av en norsk elitespiller), holdt det ikke helt til mål for vår helt. Kvelden var uansett uforglemmelig, og vi var omgitt av gullkjoler, paljetter og alt annet som er smakfullt og sexy.

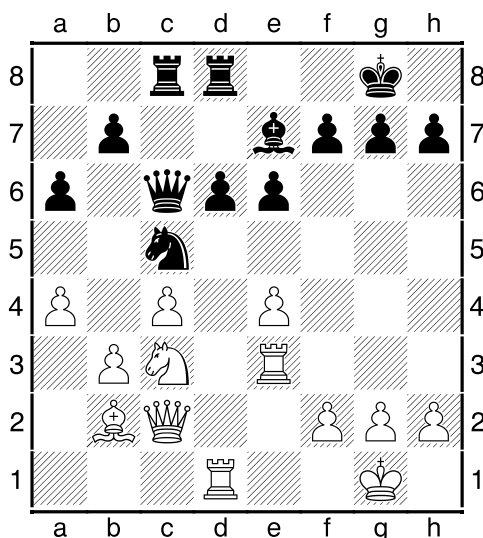
Mange forbinder Melodi Grand Prix med Alexander Rybak og fela hans, og de har gått glipp av mye. Et av mine første minner er [Sandra Kim](#) fra Belgia som ble tidenes yngste grand prix-vinner. Til mammas store fortvilelse dro vi sammen til frisøren for å gi meg samme frisyre som henne. Heldigvis lot jeg meg ikke rive med på samme måten året etter da [Kate Gulbrandsen](#) vant den norske finalen med tidenes høyeste hår.

Min personlige favoritt er Ketil Stokkan som har gledet mange musikalske og estetiske hjerter med mesterverkene [Romeo](#) og [Brandenburger Tor](#). Likevel er det vel ikke noen tvil om at det er Bobbysocks som er bautaen i norsk grand prix-tradisjon. I 1985 gikk [La det swinge](#) helt til topps, og det er nok ikke bare Dj Dan som har spilt den sangen i festlige lag senere.

La det swinge er også en oppfordring til oss sjakkspillere. Med Bobbysocks som bakgrunnsmusikk skal vi la Grand Prix være Grand Prix og rette fokus mot svingende tårn

Mange vet at tårn trives godt i åpne linjer, men det er ikke like kjent at tårn også trives godt i åpne rader. Jeg lar Vladislav Tkachiev vise hva jeg mener.

Tkachiev, Vladislav – Watson, William N

Dette virker som en normal sicilianer, og man ser for seg et langt manøvreringsparti. Hvits siste trekk var 19. Te3, og dette trekket er kanskje ikke egnet til å skremme noen. Antakelig

trodde svart at hvits plan var å dekke d-bonden og doble tårn i d-linjen med 20. Te3-d3. Hvit hadde imidlertid langt skumle hensikter. Svart spilte **19...Lf6**, og da slo lynet ned...!

20.Sd5 Dette er rett og slett en imponerende idé. Hvits plan er å åpne fjerderaden, og klapp på skulderen til alle dere som ser hvorfor det kan være nyttig.

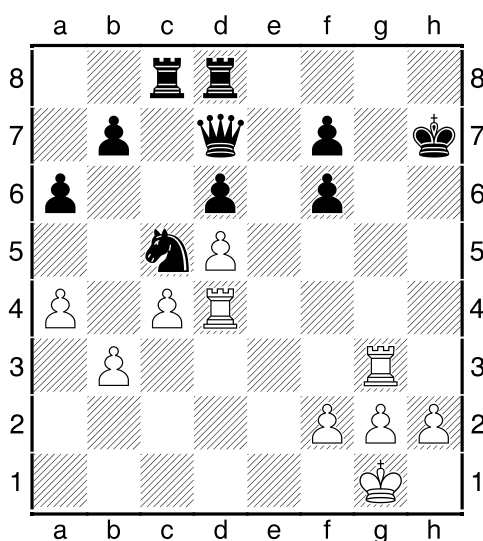
20...exd5

20...Lxb2 21.Se7+ er et dronningoffer som ikke anbefales :-)

21.exd5 Dd7 22.Lxf6 gxf6 23.Tg3+ Det første tårnet svinger over...

23...Kh8 og nå er det klart for hvits store poeng:

24.Dxh7+ Kxh7 25.Td4

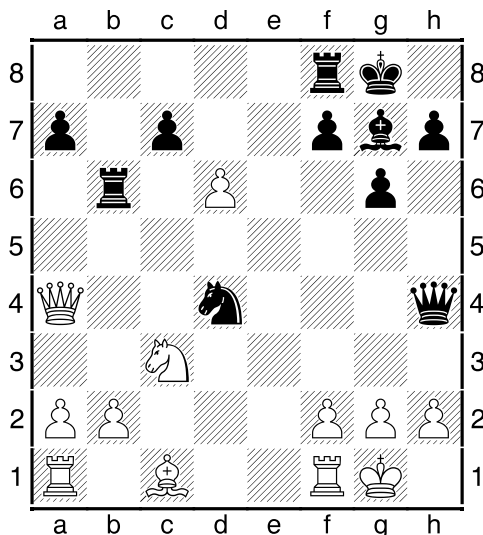

Det andre tårnet gjør seg klart til å svinge over til h4 med dødelig effekt. Svart ligger dronning og offiser over, men kan ikke hindre matten! **1-0**

Som dere ser kan man la det swinge og la det rock n roll i sjakken også. Etter denne pangstarten går vi raskt videre til det neste eksemplet. Maurice Ashley er en kreativ spiller, og i partiet vi skal se viser han hvordan man noen ganger kan finne bedre trekk enn det mest opplagte.

Wolff,Patrick G – Ashley,Maurice

[SE DIAGRAM NESTE SIDE]

I denne stillingen ville ni av ti spilt 16.-Txd6 uten å blunke. Maurice Ashley hadde imidlertid andre planer. Legg merke til hvits dronning på a4 som bare dekkes av springeren. Svart kunne prøvd å utnytte dette med 16.-Se2+ fordi hvit ikke kan slå springeren uten å miste dronningen. Etter 17. Kh1 Tb4 kan ikke hvit spille 18. Dxa7 på grunn av 18.-Dxh2+ 19. Kxh2 Th4 matt. Her svingte tårnet med full effekt. Hvit kan imidlertid forsvare seg bedre med 18. Dd7, og da fungerer ikke dronningofferet fordi hvits dronning kan gå imellom på h3. Maurice Ashley finner en mer raffinert måte å utfordre hvit på.

16...g5! Når man har sett temaet med dronningofferet, skjønner man bakgrunnen for dette trekket. Svart åpner sjetteraden for tårnet, og g-bonden sperrer samtidig h6-feltet fra løperens rekkevidde.

17.Te1 hvit dekker springersjakken på e2 en gang for alle. Alternativet 17.dxc7 ville avsluttet partiet etter Se2+ 18.Kh1 Dxh2+ 19.Kxh2 Th6 og tårnet svinger seg til matt

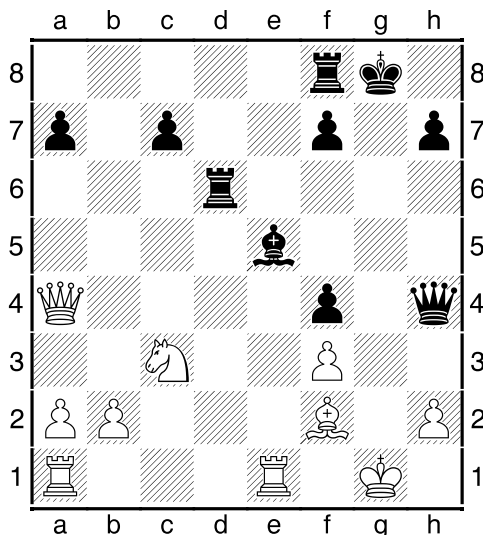
17...Txd6 18.Le3 Le5 Av og til er trusselen mer effektiv enn utførelsen. Svart sparer Td6-h6 og benytter sjansen til å aktivisere løperen med trussel om død og fordervelse på h2.

19.f4 Dette ser ikke bra ut, men hvit manglet gode alternativer. Etter alternativet 19.h3 ser man en annen fordel ved svarts frekke bondefremstøt. Bonden går videre med farlig angrep etter 19...g4. Svekkelsene i svarts kongestilling er ikke farlige så lenge det er han som har initiativet på kongefløyen.

19...gxf4 Nå åpnes g-linjen for det svarte tårnet. Mørke skyer henger over den hvite kongen.

20.Lf2 Sf3+ 21.gxf3

[SE DIAGRAM NESTE SIDE]

21...Tg6+ Close, but no cigar. Denne sjakken er fristende, men hjelper bare hvits konge vekk fra truslene på kongefløyen. Svart kunne avgjort partiet ved å sperre fluktveien for den hvite kongen med 21...Dh3. Svart truer nå 22.-Tg6+, og hvit har ingen fornuftig måte å dekke denne trusselen på. 22.De4 (22.Txe5 holder heller ikke 22...Tg6+ 23.Lg3 fxf3 24.hxf3 Dxf3+ 25.Kf1 Dxf3+ 26.Ke1 Dg3 vinner for svart) 22...Lxc3 (Svart rekker dette avslaget, slik at ikke løperen henger som den ville gjort etter 22.-Tg6+ 23. Dxf4 Lxe1 24.Txe1 Tfd8

22.Kf1 Dh3+ 23.Ke2 Lxc3 24.bxc3 Te6+ 25.Kd2 Td8+ 26.Kc2 Dxf3 og hvits utsatte konge ga svart muligheten til å trekke i nødbremsen og gå for remis ved evig sjakk. Partiet ble remis kort tid etter.

Det siste partiet denne gangen ble spilt i World Cup i 2009, og det gjorde et sterkt inntrykk på meg. Boris Gelfand er kjent som en veldig solid svartspiller, men her viser han at han også kan angripe når sjansen byr seg.

Karjakin,Sergey - Gelfand,Boris

1.e4 e5 2.Lc4 Gelfand spiller gjerne russisk, men Karjakins trekkrekkefølge unngår den varianten. På den annen side mister han muligheten til å spille spansk, så kanskje kan man si at hvit og svart finter hverandre.

2...Sf6 3.d3 Sc6 Alternativet var 3. -c6 som unngår overgangen til variantene med 2. Sf3 Sc6. Gelfand var imidlertid klar for dem.

4.Sf3 Le7 5.0-0 0-0 6.Lb3

6.Te1 er det vanligste trekket. Hvit bruker tårnet for å sette indirekte press mot e5-bonden, og på den måten hindrer han svarts d7-d5-brudd. 6...d6 (6...d5 7.exd5 Sxd5 8.Sxe5 er en bonde over for hvit. Svart har noe spill for bonden, men langt mindre enn i marshallvarianten i spansk.) 7.a4 Etter at e5-bonden var dekket, truet svart å spille 7.-Sa5 og bytte springeren mot hvits sterke løper. Med 7. a4 hindrer hvit denne planen og tar samtidig terreng på dronningfløyen. Stillingen er omtrent i balanse.

6...d5 Dette er den mest prinsipielle måten å møte hvits oppsett på. Svart griper anledningen til å bryte i sentrum. Alternativet 6...d6 7.c3 gir stillinger som ligner på rolige spanskvarianter.

7.exd5 Sxd5 8.h3

Det skarpere alternativet er 8.Te1 som umiddelbart peker mot svarts utsatte e5-bonde. 8...Lg4 9.h3 og svart kan velge mellom å gi løperparet eller ofre en bonde for angrepssjanser. De store gutta har spilt disse variantene flere ganger: 9...Lh5 (9...Lxf3 10.Dxf3 Sd4 11.Dxd5 Dxd5 12.Lxd5 Sxc2 13.Txe5) 10.g4 Lg6 11.Sxe5 Sxe5 12.Txe5 c6 13.Df3 Lf6 (13...Ld6! 14.Te2 f5) 15.g5 f4 16.h4 Kh8÷ Kramnik,V (2715)-Kasparov,G (2805); og her viser Kramnik at hvit kunne fått fordel med 18.Ld2±.

8...a5!

Innledningen på en sterk plan. Svarts a-bonde erter løperen på b3, men gjør det også mulig å utvikle tårnet på a8 på en litt uventet måte.

9.a4

9.a3 ble spilt i et annet tungvekteroppgjør mellom Kramnik og Kasparov. Etter 9...a4 10.La2 Kh8 11.Te1 f6 12.d4 exd4 13.Sxd4 Sdb4 14.axb4 Dxd4 var stillingen i balanse, og partiet endte remis etter 41 trekk

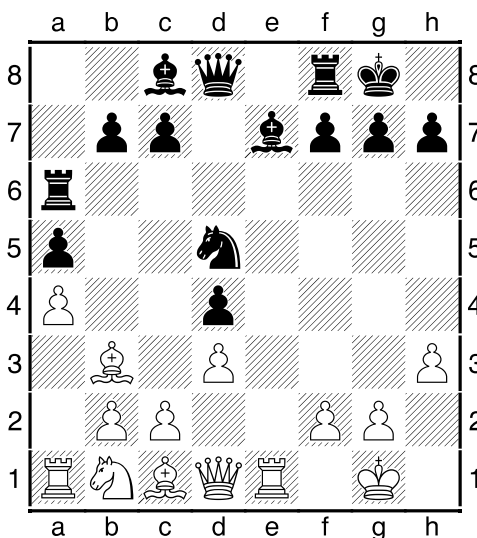
9...Sd4 Trinn to i svarts plan. Gelfand ønsker å bytte ut hvits springer på f3 som beskytter kongen og presser mot e5-bonden. Som vi snart skal få se, har trekket også en annen funksjon.

10.Sxd4

10.Sxe5 Sxb3 11.cxb3 Sb4 gir svart god kompensasjon for bonden.

10...exd4 11.Te1 Et naturlig trekk. Karjakin tar kontroll over den åpne e-linja og truer å vinne offiser med 12. Lxd5 fulgt av 13. Txe7. Antakelig hadde han forventet 11.-Te8 eller 11.-Le6, men Gelfand finner noe mye sterkere.

11...Ta6!!

Dette er en fantastisk idé. Gelfand ofrer en offiser for et forrykende angrep. Det svingende tårnet er sentralt i angrepet.

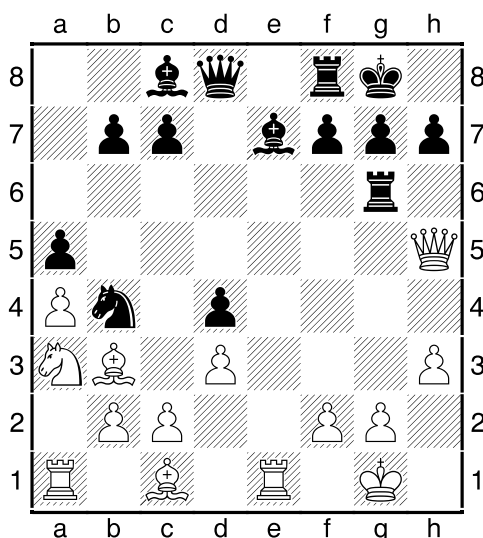
12.Dh5

Det kritiske er selvfølgelig hva som skjer hvis hvit aksepterer offeret med 12.Lxd5 12...Dxd5 13.Txe7. Gelfands plan var å svinge tårnet over med 13...Tg6. Dette er et veldig primitivt angrep, men det fungerer for svart fordi dronningen, tårnet og løperen gjør livet surt for den hvite kongen. I første omgang truer svart matt i ett trekk. En drastisk måte å hindre 14.-Dxg2 matt på, er å spille 14.g4?! hvor svart benytter sjansen til å presse mot den svekkede h3-bonden med 14...Dh5! Hvits stilling kollapser, og Gelfand gir noen varianter for å vise hvordan svarts angrep slår gjennom 15.Te4 (15.f3 f5; 15.Df3 Lxg4 16.hxg4 Txg4+ 17.Kf1 Tg1+ 18.Kxg1 Dxf3) 15...Dxh3 16.g5 f5 17.Te5 f4 18.Df1 Dh4 19.Dg2 Tf5 med vinnende fordel.

Et mer saklig alternativ er 14.f3 som dekker matten, men som ikke hindrer svarts andre trussel 14...Lxh3. Tårnet på g6 truer nok en gang å slå seg inn på g2, og hvit må dekke seg med 15.Te2 Dxf3 16.Df1, og her kan svart forsere remis hvis han ønsker det 16...Lxg2 (16...Dh5 17.Lf4 Lxg2 18.Txg2 Te8 19.Sd2 Te2 20.Txg6 Dxg6+ 21.Kh1 Dh5+ 22.Kg1 Dg4+ 23.Kh1=) 17.Txg2 Txg2+ 18.Dxg2 Dd1+ Karjakin fortalte etter partiet at han hadde sett denne varianten, og det viser hvor gode disse gutta er til å regne. Han ville imidlertid ha mer ut av hvitserven sin og gikk for gull. Som vi skal se, var det ikke et lykkelig valg.

12...Sb4 13.Sa3

13.Sd2 sperrer diagonalen for løperen og ville blitt møtt med 13...Th6!? med planen 14.Dxa5 b6 15.Da8 (Etter 15.De5 ville Gelfand fortsatt med 15...Sxc2 16.Dxe7 (16.Lxc2 Te6) 16...Dxe7 17.Txe7 Sxa1 og svart bør vinne) 15...Sc6 med godt spill for svart. Dette er definitivt ikke en dame som trives i skammekroken..

13...Tg6

Der er tårnet på plass. Svarts angrep er ganske farlig, og hvit må passe seg. En viktig faktor i vurderingen av stillingen er hvits offiserer som har styremøte i nedre venstre hjørne. Det hjelper også det svarte angrepet at hvit har svekket kongestillingen med det tilsynelatende ufarlige trekket h2-h3

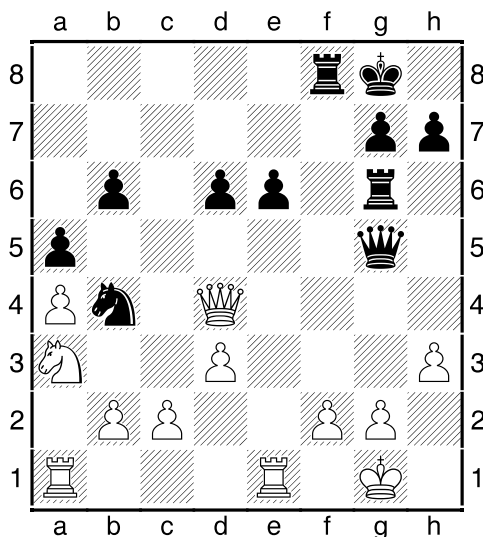
14.Lf4

Karjakin prøver å flytte offiserene nærmere kongen. Han hadde også andre muligheter, men svart har et sjenerende initiativ.

14...b6 Med tårnet siktende inn mot g2 ønsker Gelfand å plassere løperen i den lange, hvite diagonalen for å legge ytterligere press mot den hvite kongestillingen.

15.Df3 Karjakin hindrer svarts idé, men plasserer dronningen i den samme linjen som svarts tårn. Det utnytter Gelfand fint, og igjen ser vi hvordan det ofte kan være lurt å lete etter ulemper ved motstanderens trekk - de er ofte der!

15...Le6! 16.Lxe6 fxe6 17.De4 Ld6! Gelfand ønsker å installere springeren på f4, og et ledd i denne planen er å bytte ut den hvite svartfeltsløperen. Uten svartfeltsløper blir det vanskeligere for Karjakin å ta opp kampen om f4-feltet. **18.Lxd6** Karjakin kunne kjempet bedre her med 18. Lg3, men Gelfand ville uansett hatt en kjempestilling etter 18.-Dg5 19.h4 Dh5. **18...cxd6 19.Dxd4 Dg5**

Det svarte tungartilleriet har siktet seg inn mot den hvite kongen. Det er litt morsomt å se at sjetteraden som svart brukte til å aktivisere tårnet, nå er sperret av egne bønder.

20.g3 Df5 21.g4

Dekker hvit bonden med 21.h4, følger 21...e5 22.De3 Sd5 23.De2 Sf4 med livsfarlig angrep. Legg merke til forskjellen på springerne. Hvits springer rekker aldri hjem for å passe på kongen.

21.Kh2 blir møtt med 21...Sxc2! som avvikler til et svært godt tårnsluttspill etter 22.Sxc2 Dxf2+ 23.Dxf2 Txf2+ 24.Kg1 Txc2 hvor svarts tårn plukker de svake, hvite bøndene.

21...h5 svart fortsetter å legge press på hvits kongestilling. Gelfand har på en eksemplarisk måte brukt initiativet sitt til å svekke den hvite kongestillingen. Nå bryter de tunge offiserene hans gjennom det hvite forsvarsverket.

22.Te4 d5 23.Kh2 Df3 24.Tee1 hxg4 25.De3 gxh3 26.Dxf3 Txf3 27.Tg1 Txf2+ 28.Kxh3 Txg1 29.Txg1 Sxc2 30.Sb5 Tf3+ 31.Kg4 Txd3 32.Sd6 Se3+ 33.Kf4 Sc4 og Karjakin ga opp den håpløse kampen **0-1**

DYNAMISK SJAKK MED KRISTIAN TRYGSTAD - MAI 2011

Som disse eksemplene viser kan svingende tårn være veldig effektive. Dere trenger kanskje ikke å føle hvor gjerne dere vil danse, men se gjerne en ekstra gang på stillingene deres og vurder om det er noen tårn som bør swingses!

Kristian Trygstad